

KUST POSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 2 2008 årgång 70

Utgives av KA 2:s Kamratförening

Redaktör och ansvarig utgivare: OLLE MELIN
Adress: Författarevägen, 9 371 63 LYCKEBY
Telefon: 0455- 239 64
E-post: omelin@telia.com

Layout: DAG ÅSHAGE
telefon: 0455-482 18

Tryckeri: Tryck & Reklam i Karlskrona AB

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Per Engkvist
Vice ordförande: Kent Alritzson
Sekreterare: Kent Alritzson
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot: Göran Göransson
Suppleanter: Peter Glimvall
Erling Holmberg
Klubbmästare: Lars Iger
(adjungerad till styrelsen)

Omslagsbild:

Minnesmonument vid Riksdagshuset i Berlin över människor som offrade livet under flykt.

Foto: Olle Melin

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 0455 - 866 22 (v sekr)
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 125 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Kavajmärke	80:-
Medlemsnål	45:-
Slips KA 2	50:-
Slips KA	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA	150:-
KA 2 Idrottshistoria,	
Nattlig patrullorientering	30:-
Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår	
Kassett	60:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Bildhäfte om KA 2 förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det hemskickat tillkommer porto om 10 kronor.

Du kan beställa genom att sätta in 70 kr på postgiro 97 05 88-0

**KA 2-boken kostar
200 kronor plus
porto 60 kronor**

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 0455-274 56

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna skickas tillkommer porto minst 20 kronor.

Postgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

**Gräsvik och dess historia
Boken kostar 60 kronor**

x

U

P. S. S. S.

Marindagen lockade storpublik

Marindagen i Karlskrona den 24 maj lockade storpublik. Över 13 000 personer besökte Örlogshamnen och tog del av allt som bjöds. Besök på fartyg, i historiska byggnader, uppvisningar m.m. stod på programmet.

Man hade konkurrens. Statens fastighetsverk bjöd på Hemliga rum och i stan pågick McDonalds-racet i Hoglands park. Publiken räckte dock till alla.

Olle Melin

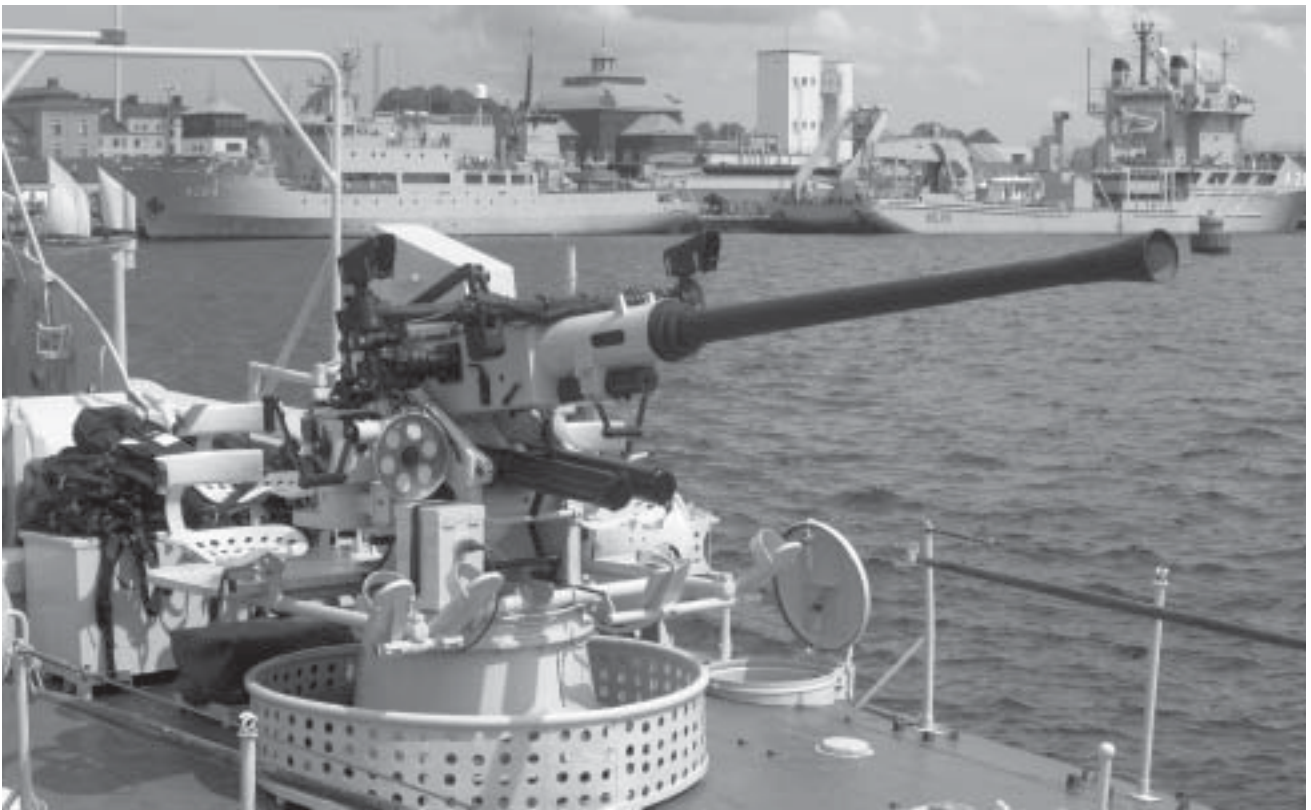

**Foto: Håkan Jönsson
Ulla Melin**

Foto: Axel Jönsson

Varvshistoriska föreningen i Karlskrona – livaktig fyraåring

Karlskrona anlades 1680 som bas för den svenska örlogsflottan. En del av denna bas var varvet, som nu oavbrutet har verkat i 328 år och gör så alltiämt.

Fram till dags datum har cirka 475 fartyg sjösatts på varvets stapelbäddar, från skeppet *Bleking* 1686 till kustkorvetten *Karlstad* 2006.

Åtskilliga tusen varvsarbetare har genom åren haft sin verksamhet förlagd innanför varvsmurarna och förutom nybyggen av olika fartyg och båtar har man sysslat med en omfattande reparations- och underhållsverksamhet för främst flottans fartyg. Men man har också sysslat med annan tillverkning. Ett lysande exempel på detta är tillverkningen av högbrodelarna till Öresundsbron. Varvet i Karlskrona har på något sätt varit stadens själ och jag tror inte, det finns någon Karlskronit, som inte haft en nära anhörig på varvet.

År 1961 bröts dåvarande Marinverkstäderna i Karlskrona ur den militära organisationen och bildade det civila Karlskronavarvet, som sedan dess funnits i olika organisationer och med olika ägare. I dag ägs Kockums, där Karlskronavarvet ingår, av tyska HDW.

I januari 2004 bildades Varvshistoriska föreningen i Karlskrona och föreningen har idag cirka 200 medlemmar, men kan bli ännu fler. Syftet var, att på olika sätt sprida kunskap om varvet och dess personal och föredn i Karlskrona stolta varvstraditionen vidare.

Vid årsmötet 2008 kunde ordföranden, tidigare VD:n Hans Hedman konstatera, att föreningen under de fyra åren verkat, åstadkommit en mängd konkreta resultat för att föra varvstraditionerna vidare.

Ordförande Hans Hedman till vänster och projektledaren Bo Lindahl

Här följer något av det, som producerats under föreningens första fyra år.

- Nystart av Repslageriet på Lindholmen. Här visas repslageri av gammalt märke för turister och andra besökare. Utplärning av nya repslagare pågår och även riggningsarbete och segelsömmeri ingår i verksamheten. Bas Blekinge har tidigare haft reportage om detta. Ansvariga är Sten Swedlund och Bo Lindahl.

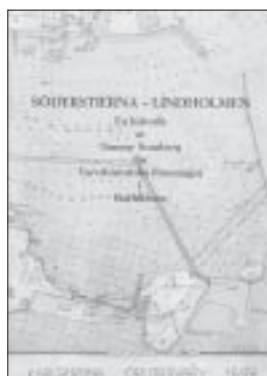
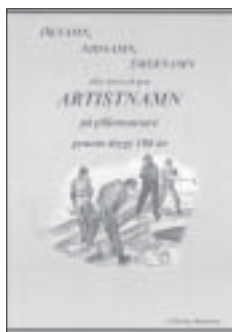
Repslagarebanan

- Tillverkning av ångpanna. Varvshistoriska föreningen fick tidigt en beställning av en ångpanna avsedd för hjulångaren *Eric Nordevall II*, som är under tillverkning i Forsvik intill Karlsborg vid Vättern. Med hjälp av Karlskrona kommun, Arbetsförmedlingen och EU, har utbildning av nya nitare inklusive nagelapor ägt rum och UNDER 2008 beräknas pannan kunna levereras till Motala, där tillverkning av hjulångarens ångmaskin sker. Vid samma tidpunkt är det planerat, att ångaren ska sjösättas. Ansvariga för detta projekt är Bengt-Ivar Magnevall och Bo Lindahl

Ångpannan under tillverkning

- Bokprojekt. Sedan föreningen startade har inte mindre än sju böcker getts ut. Dessa framgår av bilderna. Under arbete är tre ytterligare publikationer, en om dockorna, en kallad "Från trä till komposit" och en om platser inom varvsområdet då och nu. Nästa år beräknas komma ett bildhäfte om olika yrkeskategorier på varvet. Författare har hittills varit Christer Karlsson, Tommy Svanberg och undertecknad.

"Sju böcker har getts ut"

Foto: Olle Melin

- Foto- och filmdokumentation. Varvet har ett omfattande foto och filmarkiv. Dessa har hittills utnyttjats för diverse utställningar och två filmer har gjorts om till DVD och kunnat försäljas. Fotoarkivet är också ovärderligt i samband med bokutgivningarna. Ansvariga för detta projekt är Lennart Bergquist och Bengt Andersson
- Vidare arbetas med intervjuer av gamla varvsarbetare (ansvarig Bernt Svensson) och med varvets alla gamla gjuterimodeller (Ulf Karlsson)
- Slutligen arbetsgruppen "Från trä till komposit" ledda av Jan Ottosson med målsättning att under året ge ut en bok om detta.

Årsmötet omvalde hela styrelsen, som består av Hans Hedman, ordförande, Christer Karlsson, vice ordförande, Asta Andersson, sekreterare, Jan Elgström, kassör samt Leifh Stenholm och Ivar Wenster ledamöter.

Konstnären
Thomas Carlsson

Till styrelsen adjungeras de olika verksamhetsansvariga.

I samband med årsmötet hölls vernissage av Thomas Carlssons målningar. Thomas, som är 41 år, har arbetat på varvet i sju år, dels i kompositverkstaden, dels i förrådet. Han har målning som hobby och intresset för hans målningar, de flesta med motiv från Karlskrona och varvet, rönste ett mycket stort intresse vid årsmötet. Han är utan tvekan en stor talang inom området.

Vidare besöktes verkstaden, där ångpannan är under tillverkning och arbetet med denna gav många frågor och rönste ett stort intresse.

I samband med årsmötet avslöjade ordföranden Hans Hedman, att Stadsbudskåren i Karlskrona kontaktat föreningen och meddelat, att deras nästa stora projekt efter Fiskargumman, Rolofs skapelse på Stumholmen och Nils Holgersson blir "Pillemausaren", som självklart är planerad att placeras utanför 17:ons port. Var annars?

Olle Melin

PS. Är Du intresserad att köpa någon av böckerna eller filmerna, kontakta Asta Andersson, telefon: 0455/359315 eller epost: asta.andersson@maritima.se
DS

Nationaldagsfirandet i Karlskrona den 6 juni

Fanvakt ur Blekinge hemvärn

Förr i tiden var det militära inslaget i nationaldagsfirande påtagligt. Fanvakter och paradkompanier ur flottan och kustartilleriet, frivilligorganisationer, hembygdsföreningar m.fl. ställde upp vid ceremonien.

I år inskränkte sig de militära inslagen till Marinens Hemvärnsmusikkår i Blekinge samt flaggvakt från ett hemvärnskompani. Dessa enheter marscherade från Vallgatan till Hoglands park, där de förenade manskörena sjöng, Hamboringen dansade och kommunfullmäktiges

ordförande Gunilla Ekelöf höll tal och delade ut flaggor.

Det vackra vädret gjorde, att många åskådare hade samlats för högtidligheten.

Tidigare på dagen hade dock Marinbasen skjutit salut kl 1300 från salutstationen på Kungshall och senare på dagen gav Marinens Musikkår sin traditionella nationaldagskonsert i Amiralitetskyrkan. Konserten samlade över 600 personer och får också ses som en manifestation för musikkårens bibehållande.

Olle Melin

Foto: John Sigurdson

Marinens Hemvärnsmusikkår Blekinge under ledning av Anders Karlsson

BK/KA 2 *personalavdelning*

Den 1 juli 1979 slogs BK och KA 2 personalavdelningar samman till en och man grupperade sig i en barack på Blå Portsområdet. Baracken hade tidigare stått vid kustspaningsradarstationen på Listershuvud.

1984 utökades avdelningen, genom att lönekontoret och reseräkningshanteringen från kameralenheten flyttades till personalenheten, som avdelningen bytt namn till.

1989 slogs personalavdelningarna vid Örlbs/KÖS och BK/KA 2 samman som första organisationsenhet inför sammanslagningen till Sydkustens marinkommando 1990.

I dag är allt detta historia.

Den 29 maj ordnades en återträff för de, som en gång tjänstgjort i baracken på Blå Port och av 29 möjliga hade 24 hörsammat kallelsen. Det blev en trevlig kväll i nostalgins tecken och när man skildes åt, var alla överens, att det inte ska behöva ta 19 år till nästa träff.

På bilden syns nedre raden från vänster: Gunne Jennergren, Inger-Maj Gustafsson, Inger Cronvall, Elsa Säfström, Jan Bengtson och John-Erik Johnsson.

Andra raden: Marie Fagerström, Kent Alritzson, Elisabeth Medin, Birgitta Bergbrink, Annelie Freij och Lisbeth Carlson

Tredje raden: Lars-Åke Bylander, Anita Hellström, Birgit Freij, Anita Lagerlöf och Dag Åshage

Övre raden: Barbro Svensson, Eva Pettersson, Uno Thordstein, Siv Nilsson, Gun-Britt Olsson och Berit Gustavsson

Saknas på bilden gör undertecknad, som stod bakom kameran.

Kvar i Försvarmakten är endast Lisbeth Carlson, Berit Gustavsson och Annelie Freij.

Ett stort tack till Lisbeth, Berit och Janne, som ordnat den trevliga återsamlingen!

Olle Melin

Nordiskt militärt kamratföreningsmöte i Karlskrona

Den 11 – 14 juni 2009 är Marinbasen värd för Det nordiska militära kamratföreningsarnas möte.

Sådant möte äger rum vartannat år och sist Sverige var värd, var 2001 och då i Enköping.

Sedan dess har möten ägt rum i Norge 2003 i Kjevik utanför Kristiansand, i Finland 2005 i Helsingfors och i Danmark 2007 i Rønne på Bornholm.

Peter Glimvall på staben är projektledare och han kommer att anlita Kamratföreningen Flottans Män och KA 2 Kamratförening i det fortsatta arbetet.

Sjöbrisen återkommer om mötet

Olle Melin

Från kamratmötet på Bornholm 2007

Marinregementet i Karlskrona

Marinier och artilleribussar. Sjöartilleriregemente och Marinregemente.

”Marinier och artilleribussar” utgjorde sedan slutet av 1600-talet garnisonstrupper vid Flottan. Dessa trupper var även rekryteringsgrund för Flottans volontärer och kofferdibåtsmän, d.v.s. båtsmän som även tjänstgjorde i handelsflottan.

1766 organiseras ett regemente om ursprungligen 1400 marinsoldater och 600 artilleribussar.

1789 Storamiralens regemente och ett volontärregemente organiseras

1790 Efter freden i Värälää organiserades två volontärregementen med en sammanlagd personalstyrka av cirka 1500 man. De avsågs främst för garnisonstjänst i Karlskrona, men det fanns ett kompani i Göteborg och inledningsvis ett i Stralsund.

1824 Samma år som örlogsflottan och Arméns flotta sammanslogs bildades Sjöartillerikåren. 874 man fördelade på 10 kompanier, 7 i Karlskrona, två i Stockholm och ett i Göteborg. Förbandet avsågs för ”garnisonstjänst vid Flottans förband och där förekommande artilleriarbeten”. Manskaper skulle ”exerceras i både infanteri och artilleri”. Konceptet ”marinier och artilleribussar” lever således fortfarande.

1832 omorganiserades Sjöartillerikåren till Sjöartilleriregementet, 800 man fördelade på 10 kompanier. Uppgifterna var i princip de samma som föregångarens, men ansvarsområdet begränsades till Karlskrona.

Regementet skulle dessutom tillhandahålla befäl och vapenövning för ”Blekinge läns beväring”.

1845 Sjöartilleriregementet får namnet Marinregementet. Bibehåller i stort samma uppgifter, organisation och styrka som företrädaren.

Artilleriinslaget utgår dock, och ”artilleribussarne” organiseras som en särskild Artilleribåtsmanskår. Se nedan beträffande Karlskrona artillerikår.

1872 Marinregementet överförs till landförsvaret (armén). Successiv avveckling inleds.

1886 Marinregementets kvarvarande befäl överförs till Blekinge bataljon (nr 30, beväringförband) i Bredåkra/Ronneby och på Vämö slätt.

1902 Blekinge bataljon sammanförs med Smålands grenadjärer (indelta) till Kungl Karlskrona grenadjärregemente (I 7). (Gräsvik; Vämöslätt, Rosenholm m.fl. platser). Regementets huvuduppgift är att vara ”infanteribesättning i Karlskrona fästning”

1928 Karlskrona grenadjärer dras in. Ett detachement ur Kronobergs regemente förläggas till Karlskrona.

Beträffande Karlskrona artillerikår har den ävenledes uppkommit ur Sjöartilleriregementet genom att artilleribåtsmännen organiserades jämsides med Marinregementet som en särskild kår 1845 (jfr ovan). Förbandet benämndes under större delen av sin livstid artilleribåtsmanskåren. Organisationen Karlskrona artillerikår, som tillhörde Flottan, fanns 1893—1901, omfattade fyra kompanier och ingick 1902 i Kustartilleriet.

Korum på Bredåkra hed

Marinregementet

Mot den ovan tecknade bakgrunden förefaller det naturligt att hävda, att den del av Karlskrona grenadjärer, som härstammade från Blekinge bataljon, genom detta förband har en naturlig knytning bakåt till marinregementet och dess föregångare, och framåt till Karlskrona kustartilleriregemente, som övertog uppgifterna i Karlskrona.

Marinregementets kaserner låg vid Stumholmsbron (kasernerna har sedan tillhört Flottans sjömansskola och Karlskrona örlogsskolor (Bataljon Sparre). Övningsplats för regementet var Amiralitetsslätten.

Befälet över regementet fördes av en "Öfverste och Sekundchef, med skyldighet att under exercis vara beriden".

Vem översten var sekundchef åt, har jag inte kunnat utröna. Förmodligen var det befälhavande amiralen.

Regementets uniform var av armésnitt, men med vissa plagg till modellen överensstämmande med Flottans, dock med regementets knappar. Mössornas lilla riksvapen var överlagt korslagda fanor och ankare.

"Marinregementet erhöll 1866 sina tvänne fanor. Fanspetsarna prydas med Carl XV:s krönte namnskiffer, och å de vita dukarna läsas segernamnen Hogland 1788, Svensksund 1790. Fanorna hava varit uppställda i grenadjärregementets officersmäss".

Vad som föranledde segernamnen har jag inte kunnat finna. Förmodligen ansåg man, att de "marinier och artilleribussar", från vilka regementet härstammade, hade del i de båda sjöslagen. Jag vet inte om de hade fått föras, om dagens kriterier tillämpats. Hogland var dessutom knappast en otvetydig svensk seger.

Sune Birke

Soldater ur Marinregementet övar på Vämöslätten i Karlskrona

PS. Marinregementet är unikt i ett avseende. Jag tror, att det är det enda regementet i landet, som lagts ner efter en motion från en lokal riksdagsman.

Riksdagsman O F Brunnberg från Karlskrona hade åren 1868-1870 tre år i rad riksdagen föreslagit indragning av Marinregementet eller förflyttning till annan ort "där det även i fredstid kunde beredas nyttig sysselsättning, så att icke som nu är förhållandet, mer än hälften av den nuvarande garnisonen får gå sysslolös samt sprida och underhålla sådan demoralisation, som av dagdriveri alstras."

Beväringens övningar kunde Kronobergs och Kalmar regementen svara för enligt motionären.

År 1872 vakantsattes Marinregementet och det skulle sålunda avvecklas allt efter manskapets avgång.

Red

Källor:

Nordisk familjebok

Författningssamling för Kongl. Maj:ts Flotta, 1858

Lindsjö, Marinhistoria

Bromé, Karlskrona stads historia, del III 1862—1930, 1930

Kungl. Kronobergs regementes detachment i Karlskrona, 1939

Falk, Kungl. Karlskrona grenadjärregemente 1902-1927

Cyrus, Kungl Kustartilleriet 1902-1952, 1952

Våra gamla befästningar

Batteri Stenbrottet på Tjurkö

Resultatet av 1899 års befästningskommission satte många spår i Blekinge. Man kan också säga att kommissionen var en av anledningarna till kustartilleriets tillkomst.

För Karlskrona fästning innebar resultatet

- ombyggnad och modernisering av Kungsholmen
- ombyggnad och modernisering av Västra Hästholmen
- anläggandet av Ellenabbsfortet
- anläggandet av batterivärnen Djupasund (Tjurkö) och Bollösund (Kroken, Aspö)
- anläggandet av batteri Stenbrottet på västra Tjurkö

Batteri Stenbrottet anlades år 1900 omedelbar norr om Finskan på Tjurkö. Pjäserna utgjordes av 4 st 24 cm haubits m/00. Batteriet utgick i samband med 1936 års försvarsbeslut, men behölls några år för övningsskjutning. Batteriet utgjorde ett komplement till batterierna på Kungsholmsfort.

Batteri Stenbrottet på 1920-talet

Batteriexercis början 1930-talet

Kommandoplatsen

Till batteriet hörde en kommandoplats belägen norr om batteriet på Tjurkö's högsta punkt.

Området, där batteriet låg, användes i alla fall på 1950-, 1960- och 1970-talen som övningsterräng för förbanden på Kungsholmen.

År 2003 förklarades resterna av batteri Stenbrottet som statligt byggnadsminne. Det är vallarna, de gamla pjäsplatserna, något skyddsrum samt kommandoplatsen, som ingår.

Förhoppningsvis kommer en upprensning och röjning ske inom området, så att den gamla fina anläggningen framträder på det sätt, som den en gång var, när batteriet var verksamt.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Bilder ur Alf Nymans fotosamling

Batteriområdet i dag

Minörer på Aspöberg

En april dag besökte en grupp ur KA 2 Muldiv intressenter Aspöberg. Syftet var dels att se museet men även inviga utställningsexemplar av minorna K 11 och K 12. Dessa mintyper användes vid minspärrtrotten i den rörliga spärrbataljonen.

Tack vare Gunnar Medemyr bland ”intressenterna” hade minorna gjorts i ordning och de är i dag dels placerade i anslutning till amfibiebilen och dels i anslutning till de lätta robotbatterierna.

Tyvärr saknas den mininstrumentering, som hörde till förbandet. Alla är skrotade.

På bilden syns från vänster: Per Anglert, Ulf Sejlert, Rolf Wellbring, Börje Alpled, Gunnar Medemyr och Arne Pettersson.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Simulatorhus invigt vid Marinbasen i Karlskrona

Övergången till en Marinbas och etableringen av Sjöstridsskolan i Karlskrona ställer krav på nya och ändamålsenliga lokaler.

Den 17 april invigdes Simulatorhuset på Lindholmen inom Marinbasen. Bygget hade föregåtts av omfattande undersökningar och anpassningar för att passa in i den historiska miljö, som finns inom örlogshamnen. Huset är placerat mellan Repslagarebanan och Inventarienkammare 2 och är byggt i två delar med förbindelse mellan dessa.

Fredrik Henrik af Chapman, som verkligen satt sin prägel på Lindholmen, framträdde i form av museipedagogen Ola Palmgren från Blekinge Museum

Huset närmast Repslagarebanan är en administrationsbyggnad och denna har fått ett utförande, som väl stämmer överens med banans, medan Simulatorhuset har fått en mera tidsenlig prägel. Vid invigningsceremonien överlämnade Fortifikationsverket genom platschefen Maria Olsson nycklarna till ställföreträdande marinbaschefen Hans-Erik Fröberg, som i sin tur lämnade dessa vidare till Sjöstridsskolans chef Stefan Magnusson.

Huset erbjuder stora möjligheter till utbildning och träning i alla de discipliner, som präglar tjänsten ombord på våra örlogsfartyg.

Olle Melin

Maria Olsson från Fortifikationsverket överlämnar nyckeln till ställföreträdande marinbaschefen Hans-Erik Fröberg

Foto: Olle Melin

Till flydda tider återgår....

Denna gång är det ett antal udda bilder från regementets mde fleras verksamhet genom åren. Bilderna kommer i huvudsak från KA 2 fotoarkiv men en del kommer från eget arkiv.

Olle Melin

HM Konung Oscar II besöker Karlskrona grenadjärregementet (I 7) och Gräsvik 1905

Underofficerskåren KA 2 i fortparken Kungsholmen omkring 1910

Myggan och elefanten. Musikkorporal Åke Larsson till vänster med piccolaflöjt och musikeleven Åke Andreasson med bastuba.

Sjukvårdstjänst vid KA 2 sjukhus

Legendariske sjukvårdaren Lennart Lindcrantz kollar prover

Två beredskaps-soldater under Andra världskriget. Bilden är tagen vid batteri Lungskär och byggnaden är matsalen

Jeppje Karlsson leder övningar i semaforering

Signalister på cykelmarsch

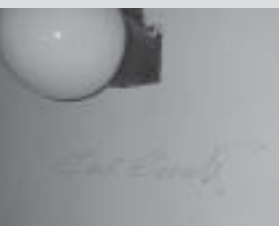
Förvaltare Sixten Johansson undervisar på elverk

Stridsledningstjänst under dåvarande sergeanten Sven Hesselbom

Örlogsflaggan på Gräsvik halas för sista gången på eftermiddagen den 23 augusti 1981

En udda bild. HM Konung Carl XVI Gustafs namnteckning i den numera igensatta stridsledningscentralen i Järnvägstunneln (Knut). Besöket ägde rum vid den stora krigsövningen 1982.

Utbildning i radiotelegrafi

Utbildning vid Arte 704 vi Mekanikerskolan. Instruktör instrumentmästare Erik Johansson

Den halade flaggan överlämnas till dåvarande regementschefen Bengt Ekström av CBK Jean-Carlos Danckwardt

Och så en bild från nutid. Kasernområdet Gräsvik fångat med kamera från Telenors antenntorn

Våra sjögående trotjänare

Minutläggarna har sedan kustartilleriets minvapens tillkomst utgjort stommen i minutlägningsförbanden och den plattform, från vilken minörer erhållit sitt sjömanskap.

De första minutläggarna, eller ångkranpråmar som de kallades, byggdes redan i början av 1870-talet för Flottans fasta minförsvar.

Fartygen var korta, relativt djupgående och fram-

drevs med två ångmaskiner, vilka vid forcering under skickliga maskinisters ledning kunde ge en fart av 6,5 knop.

Arbetsdäcket låg för om bryggan och dominerades av en stor ångdriven kran plus två ångdrivna vinschar. Genom ångdriften var mulorna mycket tystgående. Vid full verksamhet stördes idyllen endast av diverse pysande, fräsande och slamrande från ångmaskinerna, en intensiv vit dimma från läckande vattenånga samt då och då av svart rök från skorstenen. Manövreringsförmågan var helt en följd av fartygschefens skicklighet och maskinisters välvilja, vilket i elakartade fall innebar, att denna förmåga helt uteblev.

Bilden visar Ångkranpråm (minutläggare, Mul 6) under forcering bogserande en pråm med kran.

Mul 6 sjösattes 1893 och skrotades 1951. Hon hade ett displacement om 108 ton.

Beteckningen J har konfunderat många. Den enda förklaring jag fått att bokstaven utgjort ett slumpartat val för kustartilleriets fartyg och båtar.

Olle Melin

Flottans Män höll riksårsmöte

Avgående och tillträdande förbundsordförande Gunnar Bengtsson och Johan Forslund

Kamratföreningen Flottans Mäns riksårsmöte ägde i år rum i Höllviken 16-18 maj med de fyra skånska lokalföreningarna Trelleborg, Malmö, Kristianstad och Ängelholm som arrangörer.

Förutom sedvanliga utdelningar av utmärkelsetecken av olika slag var det viktigaste, att förbundet fick ny förbundsordförande.

Kommendör 1.gr Gunnar Bengtsson lämnade efter åtta år över stafettpippen till kommendör Johan Forslund.

På bilden syns avgående förbundsordförande Gunnar Bengtsson till vänster tillsammans med tillträdande Johan Forslund.

Olle Melin

Foto: Rolf Svensson

Drottning Victorias Örlogshem 100 år

Den 27 oktober 1908 framlades för Drottning Victoria ett förslag till stadgar för Örlogshemmet, vilket hon påtecknade med "Gillas". Förslaget var framtaget av en kommitté under ordförandeskap av stationsbefälhavaren i Stockholm, amiral Louis Palander af Vega.

Drottningen, som på mångahanda sätt visat flottan och dess folk sitt särskilda intresse, nedlade personligen mycket arbete i samband med Örlogshemmets tillkomst. Genom frikostiga donationer kunde Örlogshemmets tillkomst tillförsäkras.

Stiftelsens ändamål är att i första hand bereda totalförsvarspiktiga i tjänst en hemtrevlig tillflyktsort med servering och inkvartering till förmånliga priser. Försvarsanställda har också möjlighet till förmånlig inkvartering. Som Kronhotell har Örlogshemmet lägsta pris i Stockholm sedan flera år. Även konferenser ordnas.

Värnplikssystemet i Sverige infördes 1901 och på de flesta garnisonsorter skapades Soldathem för att bereda värnpliktiga en meningsfull fritid. Soldathemmen sammanhålls centralt av Svenska Soldathemsförbundet och verksamheten, som vilar på kyrklig grund, finansieras med statsbidrag.

För Marinens värnpliktiga var situationen annorlunda. För tjänstgörande på fartyg och på ytterförläggningar fanns inga soldathem att tillgå, utan det fanns behov att på fritiden komma till storstaden för rekreation. Det finns

en likhet med handelsflottans sjömän, som i hamn som alternativ till nöjesliv i allmänhet kan besöka svenska sjömanskyrkor, som erbjuder samma utbud som soldathemmen.

Örlogshemmet erbjuder idag som tidigare totalförsvarspiktiga övernattning till priset av en dagspenning, f.n. 70 kronor. Frukosten bjuder Örlogshemmet på.

Stiftelsen var under många år beroende av donatorer och bidrag och ekonomin har stundtals varit bräcklig. Genom en frikostig donation av generalkonsul Axel Ax:son Johansson och ett statligt anslag kunde nuvarande fastighet på Teatergatan 3 förvärvas 1943.

Behovet av donationer och bidrag har upphört genom hotellverksamheten och lokaluthyrningen. Det är främst försvarsanknutna organisationer som hyr lokaaler, Kungl Krigsvetenskapsakademien, Kungl Örlogsmannasällskapet, Allmänna Försvarsförbundet, Sveriges Militära Kamratföreningars Riks-

förbund, Svenska Flottans Reservofficersförbund, Stockholms Marinlottakår, Flottans Mäns Riksförbund och Flottans Mäns lokalförening Stockholm

Stiftelsen handhas av en styrelse med Chefen för 4.sjöstridsflottiljen som ordförande, idag kommendör Jan Thörnqvist. VD är Ulf Edman.

Stiftelsen står under överinseende av Huvudmännen vars ordförande är marinbaschefen, idag överste Ola Truedsson.

Ulf Edman

Kamratföreningens vårresa

Årets vårresa gick till Skåne per buss med vår medlem Jan-Olof Odermalm vid ratten. Näst intill 50 medlemmar hade hörsammat kallelsen och målet var Beredskapsmuseet i Djuramåsa, tidigare batteri Helsingborg och verksamt åren 19840 – 1991.

Utanför Hässleholm gjordes paus för kaffe serverat av klubbmästaren Lars Iger och framme i Djuramåsa hälsades vi välkomna av museichefen Johan Andréé. På plats dök ytterligare medlemmar i föreningen upp, medlemmar bosatta i Helsingborgsområdet.

Samling vid Djuramåsa

Vår guide för dagen var Olle Wennerbeck, medlem, reservofficer och under en följd av år krigsplacerad i spärrbataljonen, där batteriet ingick.

Vi visades batteriets 4.pjäs. även kallad Maja. Pjäsen är numera inglasad, vilket avsevärt minskar underhållskostnaderna. Igenkännandet hos många var stort och många hade också tjänstgjort på platsen och kunde komplettera guiden.

Vi såg också alla andra sevärdheter som museet bjuder och kunde konstatera, att under de tio år, som gått, sedan föreningen förra gången besökte Djuramåsa, hade åtskilligt förbättrats, förändrats och utökats. Vi såg också självklart den nya s.k. SMB-hallen (SMB = Svenskt militärhistoriskt bibliotek), där en av landets kvarvarande rörliga 21:or finns utställd.

Museichefen Johan Andréé hälsar välkommen

Kaffepaus. Lars Iger i serveringstagen

Legendariske batterichefen Ebbe Javenius deltog i träffen

Dagens guide, vår medlem Olle Wennerbeck

Besöket avslutades med fältlunch, ärtsoppa äten i s.k. ”snuskburk” med efterföljande pannkakor.

Ordföranden Per Engkvist framförde föreningens tack och sedan bar det av till Helsingborg med möjligheter at tura över sundet. Men det är en annan historia.

Utänför den inglasade 4.pjäsen (Maja)

Foto: Olle Melin

Utänför den inglasade 4.pjäsen (Maja)

Värnpjäs 74 på Kungsholmen

Omkring 1970 utgick det sista 57 mm batteriet m/1889B i Karlskrona skärgård. Det var batteri K 14 på Kungsholmen, men detta batteri finns faktiskt kvar, flyttades till linje I och används som salutbatteri.

57 mm-kanonerna ersattes på några få platser med s.k. artilleritroppar, som utgjordes av 40 mm dubbelautomatkanon m/1936, vilka anpassats för sjömålsbekämpning.

Dessa troppar blev ett kort mellanspel i försvaret av Örlogshamnen och skärgården. I slutet på 1970-talet ersattes artilleritropparna med värnpjäser, vilka utgjordes av en 7,5 cm stridsvagnskanon (stridsvagn 74) och dessa ingick i lokalförsvarsorganisationen (i regel värnkompagnier). I kuppberedskapen bemannades pjäserna av hemvärnet.

Inom Blekinge fanns 28 pjäser avsedda för sjömålsbekämpning. Till detta kom fyra pjäser grupperade runt flygbasen i Kallinge.

Pjäsplatserna inom Karlskronaområdet var Killeberget (Östra Hästholmen), Ekenabben (Sturkö), Kungsholmen, Hytterna (Aspö), Garpahamnen (Hasslö), Västra Hästholmen, Gökälv och Ronneby hamn.

Totalt installerades i landet mer än ett hundra värnpjäser.

I slutet av 1990-talet utgick pjäserna och nedmontering på börjades. En enda pjäs i hela landet blev kvar och

den står på Kungsholmen, där den finns på slätten framför Linje I. Förutom, att den var en länk i kedjan, utnyttjades just denna pjäs för utbildning och övningsskjutning. Det finns i dag inga planer att skrota pjäsen, utan den kommer förhoppningsvis att få stå kvar som ett minnesmärke över en svunnen epok.

I direkt anslutning till pjäsen byggdes också en skyddsrum (Sk 10) för bemanningen.

En vårdag i år dokumenterades pjäsen interiört och exteriört av fotografen Jonas Crane och chefen Beredskapsmuseet Johan Andrée. Jonas har tidigare gjort ett antal dokumentationer åt Försvarsmakten, där han med rörlig kamera dokumenterat varje detalj.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Första maj-reveljen i Karlskrona

Traditionsenligt bjöd Marinens Musikkår på revelj på morgonen den 1 maj.

Traditionen med förstamajrevelj i Karlskrona går tillbaka till 1840. Från början var det Sjöartilleriregementets musikkår, som utförde denna spelning. Traditionen övertogs av Marinregementets musikkår 1845 och behölls till 1874, då Skeppsgossemusiken övertog traditionen några år, innan det var dags för Flottans musikkår att föra denna tradition vidare, en tradition som fortlever än i våra dagar. 1873 spelade för första och enda gången Marinregementets musikkår och Skeppsgossemusiken tillsammans. Förstamajreveljen lever

än i dag och sedan 1840 har den endast ställts in två gånger. År 2004 spelade dock Flygvapnets Musikkår från Göteborg, eftersom Marinens Musikkår vid tillfället befann sig i Kosovo.

Årets revelj samlade rekordstort deltagarantal, kanske beroende på de orosmoln, som hopar sig om kårens fortsatta existens.

Under marschen runt centrala Karlskrona gjordes stopp vid Alamedan och Föreningen Gamla Carlskrona, där ordföranden Jan-Erik Jansson hyllade musikkåren. Marschen gick vidare till residenset och landshövding Ingegerd Wernersson. För hennes del var det sista gången hon mottog kåren. Hon lämnar sin tjänst med utgången av augusti månad.

Marschen gick vidare till Björkholmen, där byalaget bjöd på blåbärssoppa. Här passade olika talare på att slå ett slag för musikkåren och dess fortsatta existens. Musikkårens chef Morgan Carlsson, kommunalrådet Karl-Gösta Svenson, oppositionens Magnus Johansson samt ordföranden i Marinens Musikkårs vänner, Sven Norén, framförde alla sitt stöd för musikkåren och dess placering i Karlskrona.

Marinbaschefen Ola Truedsson

Från Björkholmen gick marschen vidare till Gröna gången, där marinbaschefen Ola Truedsson hälsade välkommen och bjöd deltagarna på morgonkaffe. Här fick också publiken höra prov på kårens sångkonst, där ett par välkända vårmelodier framfördes under ledning av Ulf Sigurdson.

Marinens Musikkår har anor i Karlskrona från 1680, då de första amiralitetsmusikanterna kom till staden och flottan. I dag är kåren Sveriges enda militärmusikkår med anställda musiker, musiker med utbildning vid musikhögskola.

För några år sedan var kårens existens hotad, men genom en massiv insats räddades kåren kvar. Nu hotar man på nytt från Kungl huvudstaden och försvarshögkvarteret om nedläggning och man kommer osökt in på tanken, att det är en hämnd för misslyckandet för några år sedan.

Skulle musikkåren läggas ned, så står Sverige utan en militär musikkår med anställda musiker, ett fattigdomsbevis utan like.

Musikkåren är inte bara en musikkår för högvakt och statsceremonier utan i första hand en kår, som ska föra den en gång så starka svenska blåsmusiktraditionen vidare och utgöra ett stöd och en inspirationskälla för alla de amatörmusikkårer, som finns över hela landet.

Musikkåren fick en välförtjänt uppmärksamhet med ett reportage av Lisa Syréén i "Ring så spelar vi" den 3 maj.

Du, som läser detta, kan stödja våra krav genom att gå in på nedanstående hemsida och skriva in Ditt stöd. När detta skrivs, har över 23 000 personer redan skrivit på.

Adressen till hemsidan är:

www.bevaramarinensmusikkar.se
Självklart skall Marinens Musikkår finnas, där huvuddelen av den svenska marinen finns och i minst 300 år till!

Olle Melin

Foto: Olle Melin Håkan Jönsson

Hornblåsning med förhinder

Sigvard Hugosson var KA 2 trogen hela sitt yrkesliv och därtill mångårig medlem i kamratföreningen. Många kände honom som en erfaren och skicklig tekniker med olika pjäser som specialitet. Att han därtill var en trevlig person och bra kamrat minns vi också.

Sigvard Hugosson

Däremot är det nog inte så många, som vet, hur den gode Sigvard en gång startade sin tillvaro i det svenska kustartilleriet. Om detta tänkte jag berätta en liten historia, ingalunda uppbygglig men väl belysande den tidens inställning till företeelsen personalbehandling.

Sigvard började som musikelev. När den här händelsen inträffade torde han ha varit 14 – 15 år

gammal. Det var krig ute i världen och i Sverige var det beredskap. Livet ute på Kungsholmen var föga glamoröst och allra sämst var det nog för en liten musikelev.

Den här natten var ovanligt kall och när morgonen grydde visade termometern på närmare 30 grader minus. Musikeleven hade blivit hornblåsare och ingick som sådan i fortvakten. Hornblåsaren är den, som först ska komma upp på benen. Det var han, som skulle blåsa revej, signal för uppstigning och start för dagens verksamhet. Väl utkommen i morgonkylan insåg Sigvard, att han inte skulle kunna blåsa. Det var helt enkelt för kallt. Han gick tillbaka och bad vaktchefen att få slippa. Denne var en värnpliktig korpral och av en typ, som numera inte finns i det svenska försvaret. ”Vad är det för prat?”, ”ut och blås för f-n”, skrek han. Den stackars musikeleven kunde inte göra annat än att lyda och så gick det, som det gick och den händelse inträffade, som han aldrig skulle glömma och som han skulle berätta många gånger under sin levnad.

Han satte hornet till munnen och lyckades frambringa en serie ljud, som med lite god vilja skulle kunna tolkas som dagens revej. Men när han skulle ta bort hornet, gjorde han sin hemska upptäckt, hornet hade frusit fast. Det satt helt enkelt fast vid munnen. Dagofficeren hade kommit tillstädes och han hjälpte den olycklige att skruva loss instrumentet, så att bara munstycket satt kvar. ”Gå till sjukhuset och sitt där, tills det tinat upp”, sade officeren.

Kungsholmens sjukstuga var en av de få byggnader, som var riktigt uppvärmd och Sigvard hörsammade orden. Vaktstående sjukhusfurir, som säkert var en man

med humor, fick sig ett gott skratt, när han fick ögonen på den olycklige. Det hela såg faktiskt dråpligt ut och ännu roligare när 15-åringen skulle försöka förklara sitt ärende. Hans talförmåga var reducerad till några stönande.

Men furiren var också en handlingens man. Han tog ett stadigt grepp om munstycket och drog till.

Munstycket lossnade, men det gjorde också huden under detta och plötsligt hade grabben ett stort rött sår runt munnen, ett sår som under flera månader skulle bereda honom oändlig smärta och stort besvär. Måltiderna var det värsta. De blev riktiga provostunder. I flera veckor kunde han bara intaga sin föda genom sugrör. Det tog lång tid, innan han var återställd och några signaler blåste han inte mer.

Nu kanske Du, som läser detta, frågar Dig; varför fick inte grabben sitta en stund inne i värmen i sjukstugan. Efter en stund hade munstycket lossnat av sig självt. En sådan reflexion visar bara, att Du inte förstått sjukvårdens utformning vid denna tid. Kriget tycktes stå för dörren. Situationen fordrade handling och därtill en snabb sådan. Allt tolkat av en sjukvårdsfurir, som säkert gjorde stor lycka, var han nu hamnade i livet. Från Kungsholmen försvann han med en hastighet, som tydde på insatser från högre makter.

Kjell Silverbark

Öppet hus på Skönstavik

Våra tisdagsträffar på Skönstavik fortsätter i höst. Vi träffas på Saga kl 1400 följande tisdagar:

2 september
7 oktober

4 november
2 december

En vacker men långsam ångare

VB 54 utrustad för målbogsering

Ingen sångartist var mer förknippad med beredskapstiden i Sverige än Ulla Billqvist, främst genom grammofoninspelningen "Min soldat". Jag såg ett minnesprogram nyligen; med anledning av att hon föddes den 14 augusti 1907. Då mindes jag, att hon dog en sommardag 1946. Nyheten om hennes död stod med magnumbokstäver på löpsedlarna, och den bekom mig illa. Hon var vår främsta soldatsångerska och mångas favorit.

Jag var i Stockholm den dag hon dog. I slutet av maj sändes ett tjugotal från KA 2: befäl, stammanskap och värnpliktiga, till Stockholm för att från Finnboda varv mottaga och till Karlskrona föra ett nybyggt ångfartyg, VB 54, ett i en serie om sex vedettfartyg, för första gången byggda för kustartilleriet. Tidigare överfördes äldre vedettfartyg från flottan. Officeren och underofficerarna bodde förmodligen på hotell och manskapet inkvarterades på Skeppsholmen.

Chef för den blivande första besättningen var löjtnanten Lennart Knaust. Som uppbördsman var sergeanten Lennart Andersson, "Kniparen", kallad. Som förste man i maskin var flaggmaskinisten Gösta Johnsson med och som andre man maskinisten Thure Lindell. Till underbefäl i maskin hade kommenderats furiren Stig Gustavsson. Dessutom fanns två stamrekryter ur maskinavdel-

ningen: Kurt Malthe och Nils Möller. Till att utföra däckstjänst var elever ur furirskolan, korpralerna: Birger Svensson, Arne Lundkvist, Karl Wass och Tage Edelönn och ur stamrekrytskolan menige Gustav Karlsson. Dessutom fanns några värnpliktiga med.

Vi, manskapet, spisade frukost på Skeppsholmen och åkte därifrån med färjan "Skeppsholmen" - som nu kallas för *Kungsholmen* och kör i skytteltrafik mellan Tjurkö och Kungsholmen - till Galärvarvet på Djurgården. Där ifrån promenerade vi över Djurgården och åkte med färjan "Finnboda" till Finnbodavarvet. Lunch intog vi i varvets matsal, och efter dagens id färdades vi samma led i andra riktningen och intog middag på Skeppsholmen, där vi sedan vilade för natten.

Om dagarna arbetade vi med förberedelser för fartygets utrustning och färdigställande för kommande sjöfärder. Det var inget betungande arbete, och jag föreställer mig att befälet hade åtskilligt att göra med kontroller, besiktning, sammanträden etc. Någon utbildning förekom inte, vilket hade varit önskvärt för en lantbo som jag - och andra. Den tiden, hela juni, var ganska enformig och dryg. Fartyget var fullt med hantverkare, arbetsledare, kontrollanter och andra.

En dag lämnade VB 54 för första gången Finnboda och styrde ut mot öppet hav för sjöduglighetsprov. Det

blåste friskt, och ute på öppet vatten krängde och gungade vårt nyförvärv kraftigt. Dock, bestod fartyget provningarna och Finnbodaleverantörerna var nöjda, och även beställaren, Kungliga Marinförvaltningen. Maskinpersonalen, och speciellt eldarna, var dock inte tillfreds, ty det var oerhört varmt i eldrummet. Båten var koleldad, och eldarna skyfflade kol och slaggade i 70 graders eldrumsvärme. Jag minns, att Nils Möller eldade och blödde ur näsan.

Dagen närmade sig lunchtid och hungern gjorde sig påmind, men några tecken om utspisning märktes inte. Befälet hade glömt att beställa och ta med mat för besättningen. För deltagande personal från marinförvaltningen, varvet och befälet dukade en hovmästare från NK en delikat lunch på vita dukar i lastrummet. Doft av lax, nypotatis, vin etc. strömmade mot oss uthungrade manskap, men inte en munsbit fick vi. Klockan 2000 var vi i hamn, och då ledde "Kniparen" oss till Margaretas matsalar vid Normalmstorg, där vi äntligen fick en måltid, efter en lång arbetsdag och tretton timmars fasta. Som skeppskassa hade "Kniparen" ett förskott från KasMan kunde undra, varför Kungliga Försvaret 1946 lät tillverka en vedettbåt, som drevs av ånga, eldades med stenkol och presterade 12,5 knops hastighet. Oljan stod för dörren, och 20 knop borde kanske varit något inför snabbåldern. De gamla vedettbåtarna vid kustartilleriet, kallade "Cigarerna", mäktade köra med 18 knop. Men, så ryktades, att den gamle generalen hade en vision om vedettbåtar som kom glidande ångtyst ljudlöst, liksom tassande på tå, genom skärgårdarna i Riket. VB 54 kunde ju inte fly från någon fiende, mycket mindre hinna fatt en. Men, den var vacker att se på och komfortabel att bo i. Kommandobryggan var även rymlig och ändamålsenlig, och, gamla stenkolslager "rök" ju sin kos.

En vecka eller två in i juli var alla prover, kontroller

och mottagning klara, och VB 54 styrde mot Karlskrona. Besättningen fick öva sig i de sysslor de var anställda eller uttagna för, och marschfarten var omkring tio knop. Köket var bemannat, mat lagades och vi var ett litet sällskap ur tre socialgrupper som samsades inom fartygets 32 meter långa och cirka 5-6 meter breda skrov. Efter tre dygns färd över sommarglittrande fjärdar och genom skymningsljusa sund kom vi till Almö en vacker juliafton och förtöjde inför det samlade kompanifolket, som väntade på kajen för att beskåda det nya förvärvet. VB 54 moderniserades senare till motorfartyg och användes mest till målfartyg för övningsmätning och för målbogsering. Den / det / hon tjänade ut som krigsfartyg i mitten av 1960-talet.

Gustav Karlsson

*VB 54 på en annan färd till Karlskrona, med alla guld-
troféer från KA-mästerskapen
i sjömanskap 1947, i Fårö-
sund.*

*Roddlaget flankeras av serg.
Arne Johansson och Lt Sture
Lindberg. Författaren till
denna artikel sitter framme
till höger.*

Berlinresan 2008

Vi körde in i staden väster ifrån, passerade den gamla DDR-gränsen, där så många människor stått och väntat oftast med fruktan och bävan. Vi körde förbi Berlins väldiga flygplats Tegel, där en gång greve Zeppelin landade med sitt väldiga luftskepp och hälsades välkommen av självaste kejsaren. Slottet Charlottenburg passerades och snart fick vi Kaiser Wilhelm gedächtnichkirche i blickfånget. Efter att ha passerat Europacenter, KDW och alla svenskars gata, Kurfürstendamm, var vi framme vid vårt hotell på Bülowstrasse. Vår Berlinresa hade börjat.

Flera medlemmar i vår kamratförening har fört denna resa på tal och i vår tog styrelsen beslut att stödja en sådan. Ett 20-tal medlemmar nappade på erbjudandet. Programmet var dubbelbottnat, tillrättalagt för den historiskt intresserade, men också med mycket "frigång" för den, som ville undersöka stadens andra begivenheter, t.ex. af-färsgator, gallerior, konstmuseer, eller kanske bara strosa omkring i denna enastående metropol, som på varje kvadratmeter bär vittnesbörd om människors såväl storhet som dårskap.

Europaumet

Sevärdheterna radar upp sig, när vår buss sakta glider fram utefter Under den Linden, Hamboldtuniversitetet, bibli-

oteket, Bebelplats, där Göbbels tände de första bokbålen. Lustgarten, som vi känner igen från så många bilder med jublande människomassor och där Tysklands första potatis odlades. Den väldiga Berlinerdomen, som förr speglade sig i DDR-tidens byggnader för regering och parlament, idag i förfall och under rivning. I stället skall det gamla slottet byggas upp igen, när ekonomin tillåter. Skanska har lagt in det lägsta anbudet.

Så kan man åka den ena gatan efter den andra, överallt har hänt något eller funnits något. Ofta något som vi kan förknippa med vår ungdoms nyhetsförmedling. Vi kör utefter Friedrichstrasse, Berlins gamla affärs- och teatergata, som nu håller på att få tillbaka sin gamla status. Under DDR:s 490-åriga tillvaro var den en sorgens och avskedets gata – också dramatikers. Här skedde många flyktförsök över till Västberlin. Många misslyckades. Därom ges påminnelser i form av små monument, tavlor och kors. Dessa påminner också om ett annat av dagens problem. På Berlins gator går många omkring, som en gång sköt på sina flyende landsmän, eller som gav order om detta, eller som var med och stiftade de lagar, som gjorde dessa våldsdåd möjliga.

Kjell Silverbark tillsammans med Kerstin Conradi, Sturköflicka bo-satt i Berlin

Rester av Berlinmuren

På promenad på rysk krigskyrkogård

Att skildra allt som vi upplevde under dessa fyra Berlin-dagar låter sig inte göras. Det blir för mycket på en gång. Jag hoppas dock att få återkomma om redaktören tillåter. Låt mig få avsluta med ett tack till Victoriaförsamlingen i Berlin, som tog emot oss och lät oss lyssna till både kör-sång och en fin historik levererad av den nye kyrkoher-den Thomas Pettersson, säkert en värdig efterträdare till de orädda män, som tidigare haft denna post.

Men jag vill främst tacka mina reskamrater från för-eningen. De bildade ett fint gäng, historiskt intresserade men också lyhörda för allt det andra, som denna stad kan erbjuda.

Kjell Silverbark

Jag vill på deltagarnas vägnar rikta ett stort tack till Kjell för en utomordentlig insats som reseledare och gui-de. Strålande skulle jag vilja säga.

Och visst är Du välkommen tillbaka med ytterligare in-formation från resan.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Plottet i Potsdam, där Potsdamkonferensen ägde rum 1945

Gedächtniskirche i Västra Berlin

Reseledaren Kjell Silverbark och Hans-Fredrik Swamuelsen utanför Charlottenburgs slott

Kamratföreningens medlemmar i Victoriaförsamlingens kyrkosal

En bok om öar

Människan har i alla tider varit fascinerad av öar. Varför finns det människor, som till varje pris vill bo på en ö?

I boken berättar författaren Trygve Bång med känsla och exakta iakttagelser om sina upptäckter och erfarenheter. Resorna går till ovanliga besöksmål som Yttre Hebriderna, Orkneyöarna, Grönland, Island, Irland, Lofoten men också till danska och grekiska öar. Undertiteln "De går så lagom fort" antyder om livsstil och tempo på de besökta öarna.

Boken är illustrerad med författarens egna bilder. Boken ges ut på Frivolt Förlag och har nr ISBN 978-91-977143-0-3

Segelfartygens tid

Spioner emellan är resultatet av ett unikt samarbete mellan en hög svensk Säpochef och hans förra fiende från Sovjetunionens underrättelsetjänst. Författarna arbetade samtidigt i Sverige fast på olika sidor. DE träffades första gången i Karlskrona i samband med grundstötningen av U 137.

Tore Forsberg är något av en legend på Säpo och Boris Grogorjev arbetade mer än 30 år inom KGB. Han var stationerad i Sverige, men arbetade i samtliga nordiska länder.

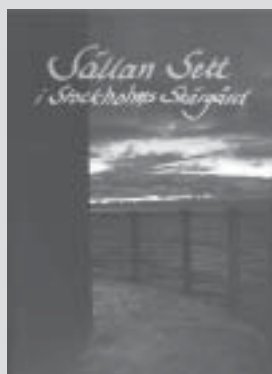
De berättar initierat från olika utgångspunkter hur spionjobbet fungerade och hur det utfördes. Boken ges ut av förlaget Efron & Dotter och har nr ISBN 978-91-975747-6-1

Jag skall bli kustjägare

”Allt ni behöver är ett jävligt tjockt pannben” var något som Carl-Magnus Jönsson fick höra under sin tid på Kustjägar-skolan vid f.d. KA 1 på Rindö. Jag skall bli kustjägare är en romantiserad skildring av utbildningen vid Kustjägar-skolan vid KA 1, där författaren utbildades. En mycket intressant och roande läsning!

Boken ges ut av Ord&visor förlag och har nr ISBN 978-91-85515-09-7

Sällan sett i Stockholms skärgård

Stockholms skärgård är full av stängda och glömda, såväl som okända och gömda ställen och företeelser. Fotografen Magnus Rietz har sedan länge känt till många av dem, men är ständigt på jakt efter fler och hittar då och då nya. De bästa har han ställt samman och presenterar i boken

Res med boken till bortglömda berggrum, flyg över havsvidderna, ro till ytterskären bland sjungande sälar och mycket annat.

En oerhört fascinerande bok med helt makalösa bilder.

Boken är Skärgårdsstiftelsens årsbok för 2008.

Boken ges ut på Balkong förlag och har nr ISBN 978-91-85581-21-4

Flottans Män berättar

Nu har den kommit – boken ”Flottans Män berättar mera” med underrubriken; Händelser under tjänstgöring. Ett åttiototal berättelser från 30 författare utgör bokens innehåll och det är de mest skilda episoder, som återges, alltifrån mycket allvarliga händelser till lite mer vardagstriviala.

Men de är återgivna med berättarglädje och en glädje att tillhöra den svenska flottan. Särskilt flitiga har Carl Rudolph från Flottans Män i Göteborg och Lars Hansson från Flottans Män i Karlskrona varit.

Utan tvekan är det en samling intressanta, roliga och tidstypiska episoder, som har skildrats av de, som var med.

Redaktören Bertil Andreasson har lagt ner ett gediget arbete med att göra en bok av alla berättelserna.

Boken kan beställas av Flottans Män i Göteborg eller direkt till redaktören. Priset för boken är 160 kronor. Vill Du ha den hemsänd tillkommer porto på 40 kronor.

Spioner emellan

Den 3 maj 1808 kapitulerade fästningen Sveaborg, även kallad Nordens Gibraltar, utan nämnvärd strid. Året efter förlorade vi Finland till Ryssland.

Varför? Var det landsförräderi eller var det rysk krigslist eller var det något annat som låg bakom. Kommendanten Carl Olof Cronstedt har ju av många ansetts vara den störste förrädaren i svensk historia, men omdömena har på senare tid avsevärt nyanserats. Bl.a. har ju den finske författaren Johan Ludvig Runeberg i sin dikt om Sveaborg utmålat Cronstedt som en stor förrädare.

Boken ges ut med anledning av, att det i år är 200 år sedan fästningen föll. Tonvikten ligger på händelserna vintern och våren 1808.

Men boken tar också upp Sveaborg vid senare tillfällen som Sveaborg under Krimkriget, Sveaborgsupproret 1906, krigsåren 1939-1945 m.m.

Författaren Magnus Ullman är advokat och har skrivit ett antal historiska verk. Denna bok, liksom tidigare, är synnerligen rikt och vackert illustrerad.

Boken är utgiven på Magnus Ullmans förlag och har nr ISBN 978-91-633-1529-9

Sveaborg

En påkostad bok berättas om vad Sveriges flotta ägnade sig åt under sent 1700-tal och tidigt 1800-tal, den sista storhetstiden för linjeskepp, fregatter och andra seglande örlogsfartyg. Det var en tid av sjöslag, stormar, skeppsbrott och piratöverfall. ÖrlogsfloTTan rörde sig över stora delar av världen – den stred i Östersjön, eskorterade handelsfartyg till Medelhavet och hade ärenden till Västindien, Nordamerika och Sydamerika. Vi får också veta, hur det var att leva ombord.

Författaren, Claes Bernes, är fil. dr. i astronomi och författare till en rad populärvetenskapliga böcker.

Boken är rikt illustrerad med bilder av olika fartygstyper, kartor och samtida målningar.

Boken ges ut av Medströms förlag och har nr ISBN 978-91-7239-013-5

**Bokpresentatör:
Olle Melin**

Sista däcksplankan på plats

Förste timmerman Morten Hesthammer sätter sista däcksbulten på plats. Foto: Olle Melin

Onsdagen den 9 april sattes sista bulten i sista däcksplankan på Jarramas på plats. Det var förste timmerman Morten Hesthammer, som drog dit bulten under överinseende av inbjudna från olika medier.

Det har tagit ett halvt år att lägga däck och det tog ytterligare ett halvt år att få bort det gamla. Däck utgörs av speciell utvald fur främst från Värmland och Norge. Arbetsstyrkan har utgjorts av fyra timmermän.

Jarramas sjösattes år 1900 vid Örlogsvärvet i Karlskrona och fungerade därefter som övningsfartyg för Skeppsgossekåren till och med sommaren 1938. Under andra världskrigets första år fungerade fartyget som logementsfartyg för att åren 1943-1946 fungera som övningsfartyg för Flottans sjömansskola, innan Gladan och Falken

tog över den rollen. Fartyget är byggt i stål och är tillsammans med systerfartyget Najaden i Halmstad världens minsta fullriggare.

Sedan några år pågår ett omfattande renoveringsarbete, som ska drivas så långt, att hon blir segelklar utan att segla. Säkerhetskraven vid segling är i dag så stora, att den antikvariska korrekt-heten i renoveringsarbetet skulle gå förlorad.

Jarramas är unik i ett avseende. Hon är nämligen det enda fartyg i landet, som kan återställas i originalskick. Alla detaljer finns och ett omfattande arbete kommer att fortsätta

de närmaste åren. Takten bestäms bl.a. av, hur mycket medel som kan fås genom sponsring. Hittills har drygt 1,5 miljoner kronor kommit in på detta sätt. Men det fordras mycket mer. Siffror på bortåt 20 miljoner har nämnts för totalrenoveringen. Parallellt med däckläggandet pågår arbete med fartygets rigg, som också skall göras om från grunden.

Museichefen Richard Bauer ser också Jarramas som en pedagogisk plattform för gammal svensk hantverkstradition, samtidigt som fartyget museialt utgör en viktig del av världsarvet.

Till sommaren kommer fartyget att försees med nytt kapell och det ska bli möjligt för allmänheten att på plats få del av renoveringsarbetet.

Olle Melin

Arkivbild

RÖRLIGA BLADET

Nr 2 - 2008

MUSEIFÖRENINGEN FÖR
RÖRLIGT KUSTARTILLERI

Vår adress

KA 2 Museiföreningen för Rörligt Kustartilleri
Marinbasen
Box 527
371 23 KARLSKRONA

Adressändringar

Vid adressändring glöm inte att vi behöver den för att nå Dig med Rörliga Bladet m m

Redaktör

Sigvard Bengtsson

Att vara medlem

Vill Du bli medlem eller veta om vår förening, ring Sigvard Bengtsson tel 0455/33 60 20 eller Hans Willebrand tel 0480/ 33056

Medlemsavgifter

Vi har mycket humana medlemsavgifter:

- Årsavgift 20:-
- Ständig medlem 200:-

Vi uppskattar om Du hjälper föreningen med Ditt medlemskap, men behöver all ekonomisk hjälp och tackar i förhand för eventuell gåva

För att vi skall veta vem som betalt in pengar vill vi att Du meddelar namn och adress

Hans Willebrand tfn 0480 / 33056 eller

Sigvard Bengtsson tfn 0455 / 33 60 20

Inbetalning av medlemsavgifter

Föreningen har öppnat ett bankkonto där medlemsavgifter samt eventuella gåvor kan sättas in.

Clearingnr = 1160 (Handelsbanken)

Kontonummer = 152 252 088

Adress: KA 2 Museiförening för Rörligt Kustartilleri

c/o Hans Willebrand

Gräsgärde 4327

338 96 Ljungbyholm

Innehåll

Del 2 av: Öv Sobeus bok
Det rörliga kustartilleriet 1902 -1945

Gåvor

Vi uppskattar om Du hjälper föreningen med Ditt medlemskap, men behöver all ekonomisk hjälp och tackar i förhand för eventuell gåva

Meddelande

Kamratträffarna på Militärhemmet i Karlskrona fortsätter under 2008 med följande dagar, som är **första tisdagen** i varje månad. **kl 0930**

1 juli, 5 augusti, 2 september, 7 oktober, 4 november och 2 december.

Väl mött till kamratlig samvaro

Bild: Grinden till museiområdet på Aspöberg

Museet

Öppettider:

6 maj - 18 september:

Tisdagar och torsdagar kl 1000 -1400

5 juli - 30 augusti:

Lördagar 1000 - 1500

KA 2 Museiförening för Rörligt Kustartilleri har fått tillåtelse av författaren Urban Sobéus och av Militärhistoriska Förlaget att som följetong återge boken *DET RÖRLIGA SVENSKA KUSTARTILLERIET 1902-1945* i Rörliga Bladet

Del 2

Eld och rörelse – behövs även inom fast kustförsvar

I alla tider har man ansett att striden består av två grundelement, eld och rörelse och att kanonkulans rörelse inte räknas som ett rörelseelement. Fasta fästningar, skansar och fort har behövt kompletteras med rörliga förband för att förfoga över bägge dessa stridens grundelement.

Många historiskt intresserade anser att kustartilleriets behov av rörligt artilleri går tillbaka till Göteborg och 1719. Man hade då skapat Nya Älvsborgs fästning framskjutet på Kyrkogårdsholmarna. Fästningen ut-sattes för en intensiv beskjutning av den dansk/norske amiralen Tordenskiolds flotta.

Fartygen hade långskjutande artilleri och kommandanten Lillie på fästningen kunde inte nå fartygen med sina kanoner. Kommandanten Lillie hade inget rörligt kustartilleri att sätta in och situationen var mycket dys-ter. Däremot visste Lillie att borgerskapet i Göteborg ägde ett antal rörliga kanoner. En delegation sändes till Göteborg och efter långa diskussioner lånade borgarna ut sina rörliga kanoner. Dessa fördes över det då helt oländiga Hisingen, oupptäckta ut till en udde vid Arendal nära Tordens-

kiolds flotta. Här öppnade de överraskande eld och tvingade Tordenskiolds flotta att sätta segel och ge upp belägringen av Nya Älvsborg.

Tiden 1902 – 1925

När kustartilleriet 1902 grundades och organiserades fördes bl a Vaxholms och Karlskrona fästningar till denna nya huvudman för kustförsva-ret. I dessa fästningar ingick vid denna tidpunkt ett stort antal fasta och rörliga batterier av varierande modernitet. Av dessa fanns bl a kanoner i hjullavettage vilka kan betecknas som rörliga men även de med beteck-ningen vallavettage var ofta samma sorts kanoner men de ställts upp bak-om en jordvall och fått sina hjul fastsatta på enklaste sätt. Dessa kanoner kunde snabbt tas loss och flyttas till annan plats och kan därmed beteck-nas som rörliga.

De pjäser som 1902 överfördes till kustartilleriet var t ex 23 cm bombka-non m/40 (1840), 12 cm kanon m/85, 10 cm kanon m/63, 8 cm kanon m/83, 8 cm kanon m/81 och 57 mm kanon m/95.

12 cm kan m/1885.

Av dessa fanns ett antal förband i Vaxholms fästning som kallades Ra, Rb, Re, Rf, Rg och Rh. Denna beteckning innebar sannolikt att R stod för Rörligt batteri och a – h var numrering av de rörliga förbanden.

De här redovisade förbanden och speciellt de med modellår före 1880 hade mycket begränsad kapacitet och låg prestanda och var ej utvecklade speciellt för att skjuta på rörliga sjömål. Pjäserna var gjutna järnkanoner med omfattande godstjocklek vilket medförde stora vikter. Eldrören var slätborrade vilket innebar dålig stabilitet på kulan vidd skjutningar och därmed dåligt träffsannolikhet och korta skottvidder. Pjäserna var försedda med mycket enkla riktsystem ofta sikte och korn vilket också bidrog till låg träffsannolikhet. Ammunitionen var ofta rundkolor med ingen eller ringa svartkrutladdning vilket bidrog till dålig träffsannolikhet och verkan i målet. Före 1873 laddades pjäserna i regel framifrån, framladdningskanoner. Från 1880 infördes olika typer av mekanismer som medgav laddning bakifrån. Dessa mekanismer kallades skruvmekanism, vilken vreds i sidled och kilmekanism som tätade genom att gå in i ett spår i kanonens bakstycke. Här redovisade pjäser hade stora nästa manshöga järnskodda hjul vilka underlättade förflyttningar men ofta innebar att pjäserna förflyttades av rekyl vid skjutning. För att råda bot på detta skruvades hjulen ofta fast eller försågs med en uppförbacke bakom hjulen.

Efter första världskrigets slut reducerades försvarets organisation redan 1919. En försvarsrevision utarbetade förslag till minskade anslag, men riksdagarna 1923 och 1924 sköt på ett beslut till år 1925, då en ny försvarsordning för en femårsperiod fastställdes.

1925 års försvarsbeslut var olyckligt både för kustartilleriet men också för kustfästningarna. Älvsborgs och Hemsö kustfästningar las i materielreserv och de rörliga komponenter som funnits hos t ex grenadjärregementena las ner.

10,5 cm haubits m/1910

Det rörliga ställdes i förråd och hästarna som skulle dra pjäserna försvann. Bara i Karlskrona behölls ett embryo men utan hästar. De gamla rörliga kustartilleristerna, sjömän till häst, var en saga blott. Bland dessa var det stor sorg. Att lasta hästar, kanoner, ammunitions-, tross- och kokvagnar från bryggor och stränder krävde skicklighet, omdöme, djärvhet och gott sjömanskap. En epok var över, nämligen det hästdragna rörliga kustartilleriet.

Även fredsorganisationen krymptes och anpassades. Utbildningen koncentrerades till KA 1 och KA 2 som vardera fick tre utbildningsbataljoner

Man ordnade ett bra samband mellan utbildning och ansvar i krig då varje bataljon fick huvudansvar såväl i krig som fred för ett av huvudinloppen. Endast vid KA 2 fanns rörlig utbildning kvar och där i III. bataljonen fanns 5. kompaniet – det rörliga artilleriet.

Det rörliga kustartilleriet som bestod av pjäser konstruerade för skjutning mot fasta markmål inom fästningarnas landfront skulle nu också utbildas för att bekämpa rörliga sjömål.

Man utnyttjade i regel enbart 10,5 cm haubits m/10 och 15 cm haubits m/19. Dessa pjäser kunde sidriktas 3° åt bägge håll inom lavetten. Man svansade pjäserna för hand och därefter kunde man fininställa genom att rikta inom lavetten.

Bemanningen lärde sig att sidriktaren gav tecken bakom ryggen hur han ville ha svansningen och när. De som svansade tydde tecknen och svansade åt rätt håll och lagom mycket vid lämpliga tidpunkter. Metoden låter primitiv men fungerade med mycket träning. Kartunderlag och koordinatmätta punkter var det dåligt med på den tiden. Man fick utgå från tri-

15 cm haubits m/1919

angelpunkter och fältmätta sig fram till batteriplatser och mätstationer. Stora svårigheter fanns även att få fram grundriktningsvisare och att parallellställa pjäserna.

Eldledningsinstrumenten var ytterst primitiva. Man använde cirkelformade träskivor med ritpapper, centrumtapp och streckskala längs kanten som skjutbord och parallaxräknare. Kikarna kom till användning både som observationsinstrument men också som ersättning för teodeliter vid lång vågbasmätning.

Hästarna var borta, fordon fanns inte så pjäserna fick förflyttas för hand med långa draglinor. 5. kompanisterna fick starka armar, ben och ryggar och vann garnisonsmästerskapet i Karlskrona i dragkamp lekande lätt. Förflyttningarna skedde ofta till sjöss med s k fyrkantspramar, en kvarleva från 1: a världskriget.

För att underlätta pjäsernas svansning vid skjutning mot sjömål medförde man en plåt på vilken pjäsens hjul vilade och en centrumpåle av järn som man slog ner i marken och förankrade pjäsen i. Man hade även olika hemmagjorda anordningar för att minska rekyl och för att inte pjäsen skulle flytta sig alltför mycket vid eldgivning.

I Karlskrona hade man alltså ett rudiment av rörligt artilleri där elementet rörlighet kunde utnyttjas i olika riktningar.

Hur det var med rörligheten i Vaxholms fästning? De gamla rörliga pjäserna fanns kvar i förråd. Alla sadlar och seldon hängde i samma förråd. Inget grundutbildningsförband fanns i organisationen men utbildat befäl

fanns fortfarande. Vid marinens stora krigsövning 1928 tog man ut rörliga förband ur förråden, utbildade och lastade en mindre konvoj vid Oskar Fredriksborg med en brokig samling personal och materiel. Konvojen gick med eskort ur flottan till Fårösund på Gotland där man upprättade försvaret av Fårösundsbasängen och flottans framskjutna bas.

Utvecklingen vänder

Under de sista åren på 1920-talet kom en vändning för rörligt kustartilleri.

Kustartilleriet fick fyra stycken 10,5 cm kanoner m/27, vilka var försedda med hjul och delbar lavettsvans. Detta innebar att man kunde sidrikta 60° inom lavetten utan att svansa, att jämföra med tidigare 6°. Till lavetten hörde ett litet hjul som under transporter kunde sättas på lavettsvansen och som underlättade hanteringen avsevärt.

10,5 cm kan m/27, bildragen.

Obs: Draghjälp med dragtåg

Till de fyra kanonerna följde också en jordbrukstraktor, Bolinder-Munktell, med. Traktorn hade en tändkulemotor på 30 hk och hade dragkrokar både fram och bak samt vinsch. Detta var början på det moderna motoriserade rörliga kustartilleriet

Batteriet hade också tilldelats modern eldledningsmateriel. Bl a en 3 m inbasmätare, koincidens av fabrikatet Barr & Stroud. Denna mätare var lätt och enkel att handskas med och lämpad för rörlig tjänst. Dessutom tillfördes batteriet ett nytt korrektionsbord där utjämnade skjutelement enkelt kunde tas fram.

Den nya materielen skapade stor entusiasm och glädje vid 5. kompaniet KA 2 och många studiebesök gjordes för att beundra den nya rörliga kustartilleriet.

Den nya materielen utnyttjades och andra riktsättet, d v s direkt riktning i sida och indirekt riktning i längd. För att det skulle vara möjligt krävdes en mycket strandnära och framskjuten gruppering där skjutavstånd och mätavstånd ofta sammanföll. Man ville också kunna öppna eld på skottviddsgränsen. Det visade sig att koincidensmätare på dessa avstånd och åtföljande under varma dagar med solglitter på vattnet gav mycket dåliga mätkurvor och dåliga skjutresultat och åtföljande amper kritik från CKA och CKA 2.

Gösta Möller blev ny chef hösten 1931. Han var en drivande och energisk chef som tidigare hade tjänstgjort på rörligt artilleri. Han samlade personalen och gjorde en programförklaring för det rörliga kustartilleriets och 5. kompaniets utveckling. Hos regementschefen ordnade han personal och medel för att driva en effektiv och fältmässig utbildning. Härigenom skapades ett välmotiverat och duktigt 5. kompani som av personalen kallades "Guds eget kompani". Detta skapade grunden för det rörliga kustartilleriets fina utveckling under 1930- och 1940-talen. Gösta Möller torde ha varit den som lade grunden för denna utveckling.

Övningarna bedrevs i ny och okänd terräng och avslutades med skarp-skjutningar där man fick facit av verksamheten. 1931 genomfördes en stor rörlig övning inom ramen för marinens krigsövning. Förbandschef var Per Adolf Ruben Löfstedt och övningen bedrevs ända upp till Häradsskär. Förbandet lastades på en fyrkantspråm som drogs av ett inhyrt

Boforsstraktorn i Vämöparken

handelsfartyg. Vid Häradsskär tog fem motorbåtar från frivilliga motorbåtsflottiljen över bogseringen. Landningen skedde direkt på klipporna och personalen drog pjäserna för hand upp till batteriplatsen vid fyren. Det blev en spännande och väl fungerande övning som stärkte det rörliga kustartilleriet. Det var en nödvändighet med sjötransport vid denna tid då hästarna var borta och dragfordon ännu inte fanns.

Ny materiel och motorisering

Motoriseringen kan sägas börja 1933 då skickades nämligen löjtnanterna Henrik Lange och Bo Lindeberg på motorutbildning under ca 10 veckor till Jönköping och Karlsborg. Utbildningen skedde först på en s.k. rekbil i form av ett A Fordchassi med fyrcylindrig motor och med tvåväxlad växellåda. På chassiet hade man skruvat fast fyra enkla stolar. Efter den inledande utbildningen fortsatte man med lastbilar av olika slag, med och utan släp. Därefter vidtog utbildning på bandtraktorer, bl a Colt som användes till 21 cm haubits och den mindre Caterpillar som användes att dra 15 cm haubits m/05

och 10,5 cm haubits m/10. Men man fick även utbildning på artilleritraktor m/28 en fyrhjuldriven traktor som var ledbar på mitten och mycket svår att köra. hemkomsten föreslog man anskaffning av en Caterpillartraktor för KA 2 som man ansåg vara den bästa.

Man hade omfattande erfarenheter av 10,5 cm kanon m/27 vid 5. kompaniet KA 2. De massiva, relativt små och järnskodda hjulen ansåg man begränsa framkomligheten i terrängen och att försvåra svansningen. Hjulen skar med sina skarpa kanter ofta ner i marken speciellt om denna var blöt. Dessutom hade man i Skåne försökt att dra en av kanonerna efter en inhyrd lastbil. Det visade sig då att hjullagren inte tålde denna hastighet utan havererade. Dessutom var hjulen inte tillräckligt fjädrade vilket orsakade axelbrott. Allmänt betydde detta att 10,5 cm kanon m/27 inte var konstruerad för och användbar på motoriserade batterier.

Bofors tog tacksamt emot dessa erfarenheter och förbättrade lavetten till kanonen. Större hjul med gummibeläggning och rullager konstruerades. Dessutom fick kanonen mynningsbroms och en sköld och blev 10,5 cm kanon m/34. Att det blev en bra kanon var i stor utsträckning 5. kompaniet KA 2 förtjänst.

Men även sambandstjänsten vid rörligt kustartilleri var eftersatt. Inom kustfästningarna fanns ett eget väl utbyggt telefonnät. För förbindelse med flottan hade man radio, semafor, signalflaggor och morselampor. Det rörliga kustartilleriet disponerade blott telefonmateriel m/08 och m/18 vilken var omodern och sliten. Detsamma gällde även kabelmaterielen och det tog lång tid att bygga telefonlinjer och kvaliteten på förbindelserna var låg. Arméartilleriet däremot hade fått tillgång till modern bärbar radiomateriel. Gösta Möller insåg att om kustartilleriet skulle mäta sig med och samverka med armén så krävdes en omfattande upprustning av sambandsmaterielen. Man hade ingen lämplig officer på 5. kompaniet men Möller lyckades övertala sin regementschef att flytta över fänriken Carl-Fredrik Gillberg till 5. kompaniet, trots 1. kompaniets protester.

10,5 cm kan m/1927-34

Gillberg sändes omedelbart till armén på sambandsutbildning. Vid hemkomsten var han fylld av idéer och satte omedelbart igång att reformera det rörliga kustartilleriets sambandsjänst. Från början lånade man materiel från armén t ex 5 W radiostationer men efter prov skaffades modern sambandsmateriel både tråd och radio till förbanden.

I samband att 1930 års försvarskommission arbetade med det framtida försvaret kom det rörliga kustartilleriet upp till diskussion. Armén avsåg att skaffa modernt långskjutande 15 cm artilleri. Från 5. kompaniet, KA 2 och CKA började man hävda att modernt 15 cm artilleri kom till största och allsidigaste nytta för Sveriges försvar om det fanns inom kustartille-

57 mm kan m/1895

riet organisation. Om det tillhörde kustartilleriet så kunde det i 1:a hand sättas in mot rörliga sjömål och i 2:a hand mot mål på land som förstärknings- och artilleribekämpningsartilleri. Detta framfördes av Kolmodin i försvarskommissionen och kom att få gehör. Se kapitlet om 1930 års försvarskommission. Det intressanta att tankarna bakom detta kommer från de duktiga och engagerade officerarna vid 5. kompaniet KA 2.

För att bli konkurrenskraftiga även när det gäller markmål började man skjuta skarpt även mot markmål.

För att hålla ner kostnaderna tog man ut 57 mm kanoner m/95 och 8 cm kanoner m/81 ur förråden. Till dessa pjäser fanns det gott om ammunition både granatkartescher och svartkrutladdade spränggranater. Vid 5. kompaniet fanns bröderna Svensson och sergeanten Arweström som var väl förtrogna med dessa pjäser sedan tidigare. Man lärde sig att skjuta och tränade markmål enligt arméns modell. Många av skarpskjutningarna mot markmål skedde mot Bollöarna.

Samtidigt skedde motoriseringen av 10,5 cm batterierna. Antalet stamfordon var fortfarande begränsat. Man tvingades därför hyra in civila bilar varje sommar för utbildning av motorförare och tillämpade övningar. Kvaliteten på dessa bilar var mycket varierande. Lastbilarna försågs med dragkrokar och de flesta fordonen målades med ägnas tillstånd om i kronans färg.

För att klara servicen och reparationer av fordonen måste man ha en verkstad. Den gamla hovslagarverkstaden på Rosenholm gjordes om. De gamla häststallarna blev garage och drivmedelsförråd ordnades i en av kasematerna. Smörjbygga och spolplatta byggde 5. kompanisterna själva, liksom en uppställningsplats för fordonen. Men även vägar och hål i muren på Oscarsvärn ordnade man själva. Genom vägarna och hålet kunde man ta sig ner till bryggan vid Sunna kanal där man kunde lasta i fyrkanstpråmen.

Samtidigt gjorde man längre motormarscher med åtföljande grupperingar och skjutningar t ex Ystad, Helsingborg och Falsterbo.

I september 1933 genomförde CKA 2 en stridsövning med rörligt artilleri. De förband som deltar är III. bataljonen, chef kapten Möller, I. 10,5 cm haubitsbatteriet, chef löjtnant Löfstedt.

Utvecklingen skedde i snabb takt och 1936 års försvarsbeslut var mycket positivt för rörligt kustartilleri. Man fick 1936 mycket ny materiel, 10,5 cm kanon m/34, nya eldledningsinstrument, nya inbasmätare och nya fordon. Fordonen bestod bl a av Ford Eifel rekognoseringsbilar, nya dragbilar med vinschar och slirkedjor till bakhjulen.

Även personalen byttes, Gösta Möller ersattes först av Per Nilsson och senare av Bo Lindeberg. Så här var läget när man 1937 beslöt att visa upp rörligt kustartilleri på Gotland. Se det särskilda kapitlet.

Ingen motsvarande utveckling av rörligt kustartilleri finns i Vaxholm eller vid KA 1, ty här finns inget rörligt batteri i fredsorganisationen.

Kustartilleriets museum på Aspöberg

Sedan några månader drivs museet i ny regim. Ja, KA 2 museiförening är fortfarande den drivande kraften. Men museet har lämnat Marinbasen och utgått som förbandsmuseum. Istället är Museiföreningen huvudman och för att driva museet tillförs ekonomiska medel från Statens Maritima museer, för 2088, 900 000 kronor.

Meningen var, att övergången skulle ske redan vid årsskiftet 2007 – 2008, men av olika anledningar fördröjdes beslutet.

I dagarna har förhandlingar upptagits med Fortifikationsverket om hyreskostnaderna och de åtgärder, som ligger i Fortverkets uppdrag.

Visningssäsongen har inletts och museet har öppet enligt tider som anges på sidan 25.

Museet tillämpar fri entré.

Det går alltid att få visning på andra tider och då mot avgift.

Kontakta ordförande Sigvard Bengtsson, telefon 0455- 33 60 220 eller undertecknad 0455-23964.

Vid föreningens årsmöte i mars omvaldes Sigvard Bengtsson till ordförande och för övrigt hela styrelsen.

Olle Melin

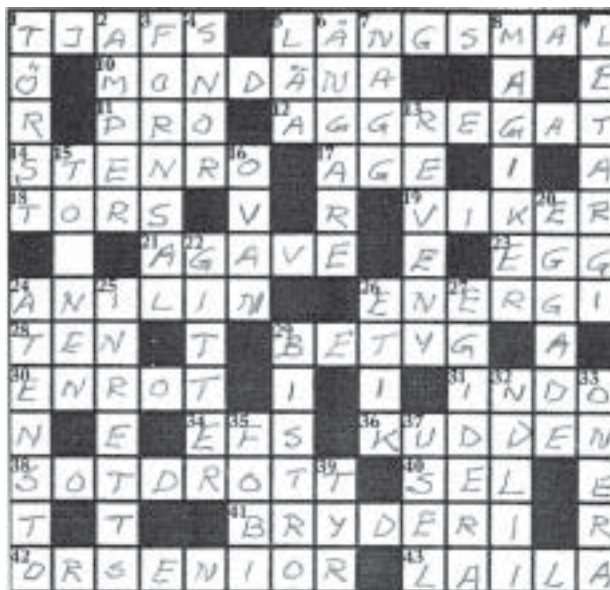
Lösning korsord 1/2008

Denna gång en har Fru Fortuna gynnat

Lennart Sölvinger

Trängsgatan 5
254 61 HELSINGBORG

GRATTIS! Pris komme

Korsord 2/2008

har som vanligt tillverkats av Gustav Karlsson.

Lösningen insänds till: Redaktören Kustposten Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

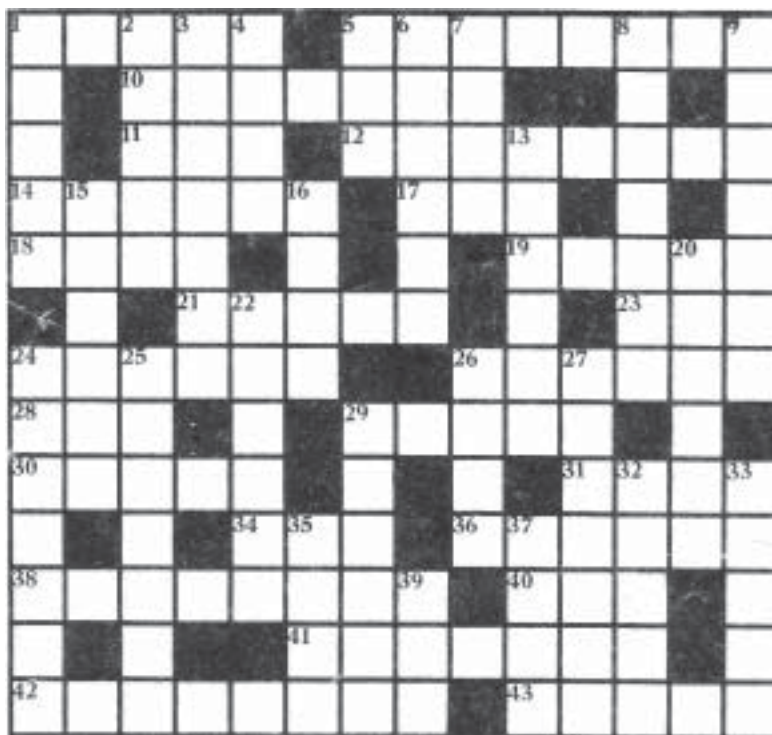
Senast den 15 augusti 2008 vill vi ha Din lösning.

Vågräta ord.

1. Solida.	7. Teleföretag.	25. Elakheten.
5. Öva eller "harva".	8. Senare.	26. Nödortft.
10. As eller åtel.	9. Blir inställd resa.	27. Förnedrande händelse..
11. Isländsk historieskildrare.	13. Slutprövning.	29. Barnslig.
12. Fältråd m. m.	15. Sällsynt.	32. Midjegjord.
14. Kort berättelse.	16. Slingerväxt.	33. Fyrverkeripjäs.
17. 19 som i Roma.	20. Dansk ö.	35. Ett sant kvinnonamn.
18. Fostrar hårdhänt.	22. Försöksplats i norr.	37. Alstra barn.
19. Risdricka.	24. Mozarts ena förnamn.	39. Sjöfågel.
21. Vinst.		
23. Utmärka köldjup.		
24. Liten kärleksgud.		
26. Proberad.		
28. Skada.		
29. Grovbrädestängsel.		
30. Inhalera.		
31. Olägenhet.		
34. Mansnamn		
36. Förnedring och skam.		
38. Trappa upp		
40. 545 kanske.		
41. Har kanske en snok.		
42. Många sånger.		
43. Pigg och uppmärksam.		

Lodräta ord.

1. Hitta.
2. Nöta.
3. Väger omslag.
4. Fint folk.
5. Prima donnan.
6. Persisk kung.

Inbjudan till Kamratföreningsträffen i Karlskrona 29-31 aug 2008

Som bekant står KA 2 Kamratförening som värd för årets kamratföreningsträff med kustartilleriets kamratföreningar

Kostnad per person – 1300 kronor. Enbart deltagande i festmåltid med dans i Trolles matsal 400 kronor per medlem.
Anmälan om deltagande innehållande personnummer för och efternamn, genom kort/brev till KA2 Kamratförening Box 527 371 23 Karlskrona tillhanda senast 31 juli eller till Yvonne Wirbrand telefon 0455-86622 alternativt e-post yvonne.wirbrand@mil.se

Om ni enbart skall delta i middagen med dans skall det klart framgå av anmälan.
Deltagande sätter in 1300 kronor alternativt 400 kronor på postgiro 9 80 67-2 märkt Kamratföreningsträffen senast 1 augusti.
Frågor kan ställas till Kent Alritzson tel 0455-21838 eller mobil 070-5871838

Varmt välkomna till kamratträffen i KARLSKRONA!

Per Engkvist
Ordförande

Program

Fredag 29 augusti

1500 *Ankomst bat af Trolle.*
1530 *Middag och förläggning*
1900 *Information, samkväm på Sjöofficersmässen.*

Lördag 30 augusti

Revelj
0730 *Frukost*
0845 *Guidad tur till Kungsholmen, Drottningsskär och Aspö med besök av det Rörliga Museet.*
1600 *Lunch på Kungsholmen.*
1830 *Festmåltid med dans i Trolles matsal.*

Söndag 31 augusti

Revelj.
0800 *Frukost.*
0900 *Tre turer erbjuds: Besök av Gräsvik och Rosenholm, Rundvandring på Björkholmen och Rundtur på gamla varvet.*
1100 *Föreningsträffen slut.*

Grillfest på Skönstavik

*Den 14 augusti kl. 1600 genomför vi tillsammans med
Flottans Män grillafton på Skönstavik.*

Kostnad 100 kronor.

Anmälan senast 1/8 till Lars Iger tel. 0455-80587

Födelsedagar m.m.

Vi gratulerar

90 år

Erik Hörsta	Bandhagen	6/7
-------------	-----------	-----

85 år

Olle Nord	Strövelstorp	1/7
Eskil Nyström	Karlskrona	10/7
Gösta Stentorn	Karlskrona	12/7
Sven Hesselbom	Karlskrona	27/7
Gerd Svensson	Karlskrona	29/7
Nore Andersson	Jämjö	31/7
Inge Lindholm	Karlskrona	2/8
Arne Berglund	Lyckeby	3/8
Per-Erik Berthels	Stockholm	4/8
Lennart Olsson	Nybro	6/9

80 år

Ulla Blomqvist	Karlskrona	14/7
Hans Lilja	Ronneby	26/7
Bertil Karlström	Karlskrona	3/8
Hans Carlson	Jönköping	23/8

75 år

Sten Jislind	Lyckeby	19/7
--------------	---------	------

70 år

Åse-Liv Karlsson	Hasslö	26/7
Karl-Gösta Svensson	Jämjö	8/8
Björn Egerstedt	Lomma	9/8
Eva Pettersson	Karlskrona	11/8

65 år

Christer Nilsson	Trelleborg	25/7
Göran Berling	Lund	24/8
Karl-Erik Andersson	Ramdala	5/9
Sture Malmgren	Lyckeby	8/9
Bengt Kjellberg	Kil	10/9
Leif Gustafsson	Mörum	28/9

60 år

Anders Steinbach	Karlskrona	11/7
Enn Johari	Mörlunda	25/8
Ingegerd Petersson	Karlskrona	11/9
Ulf Sejlert	Karlskrona	12/9
Vidar Wahkestedt	Karlskrona	21/9

50 år

Magnus Svensson	Listerby	9/7
Thomas Nyholm	Höganäs	1/8

45 år

Peter Ling	Rödeby	8/7
------------	--------	-----

I förra Kustposten angavs, att Marcus Marcusson, Vimmerby skulle fylla 75 år. Detr ska han förvisso, men det är faktiskt tv å år till dess. Vi beklagar!

Vi hälsar *Elsa Säfström* välkommen som ny medlem i föreningen!

Noll eller intet

Noll är mest intet,
men en svansande nolla
kan tiofaldas
ifall frågan bara är om
position i systemet.

Gustav Karlsson

Gubbtänk- typ.

Lederna stelnar alltmer
Springsteg blir korta
Färre än fler
Om ännu okuvligt sinne
Är det snarare kort än långt
Mitt minne
Vad som sker här intill
Brevd
Är ej så känt
Men vad som i gången tid
Har hänt
Visas klart i mitt huvud
Med bilder, dofter och ljud
Helt underbart.

Bengt-G Lexhagen

Inseglingen till Warnemünde

Brandenburger Tor

Berlinresan

Konferensrummet i Karlhorst, där Sovjet och Tyskland undertecknade freden 1945

På promenad i San Soici slottspark

Svenska kyrkan i Berlin